

CANDIDATUS LIBERIBACTER SOLANACEARUM ZAGROŻENIE DLA UPRAW ZIEMNIAKA W POLSCE

Ryc. 1. Pędy porażonych roślin ziemniaka. Liście zwinięte z widocznymi chlorozami i purpurowymi plamami. Obrzęki w okolicach węzłów. Dzięki uprzejmości Dr Lia Liefting, Ministry for Primary Industries, New Zealand (MPI).

Ryc. 4. Ciemne przebarwienia na bulwach ziemniaka – objawy silne. Dzięki uprzejmości Joseph E. Munyaneza (USDA-ARS)

Ryc. 2. Bulwy powietrzne na porażonych roślinach ziemniaka. Dzięki uprzejmości Dr Lia Liefting, Ministry for Primary Industries, New Zealand (MPI).

Ryc. 5. Objawy „zebrowatości chipsów” na usmażonych plastrach ziemniaka. Dzięki uprzejmości Joseph E. Munyaneza (USDA-ARS)

Ryc. 3. Ciemne przebarwienia na bulwach ziemniaka – objawy umiarkowane. Dzięki uprzejmości Dr Lia Liefting, Ministry for Primary Industries, New Zealand (MPI)

Ryc. 6. Objawy infekcji na marchwi – purpurowe zabarwienie liści, zniekształcenie blaszek liściowych oraz zmniejszony rozmiar korzeni w porównaniu z roślinami nie wykazującymi objawów porażenia. Dzięki uprzejmości Joseph E. Munyaneza (USDA-ARS)

Ulotka nie jest przeznaczona do wykorzystania w celach komercyjnych.

Zasięg występowania

Candidatus Liberibacter solanacearum (Lso) jest sprawcą choroby bulw ziemniaka zwanej „zebrowatością chipsów”. Jest to gram-ujemna bakteria przenoszona przez owady. W uprawach ziemniaka została stwierdzona w krajach obydwu Ameryk, Afryki oraz na terytorium Nowej Zelandii. Występowanie Lso potwierdzono również w kilku krajach europejskich w uprawach marchwi i selera (Austria, Belgia, Estonia, Finlandia, Francja, Hiszpania, Grecja, Niemcy, Portugalia Serbia, Szwecja, Wielka Brytania (Szkocja)). Ponadto, przeprowadzone do tej pory lustracje poszukiwawcze w krajach europejskich pozwoliły na wykrycie patogena na ziemniakach w przechowalniach na terenie Hiszpanii (ogniska zlikwidowano).

Rośliny żywicielskie

Zakres roślin żywicielskich Lso jest szeroki i należą do nich zarówno rośliny z rodziny psiankowatych (ziemniak, pomidor i papryka), jak i rośliny z rodziny selerowatych. W każdym przypadku wystąpieniu Lso towarzyszy obecność miodówek z rodziny *Triozidae* (*Bactericera trigonica* i *Trioza apicalis*), będących wektorami tej bakterii.

Objawy występowania i szkodliwość

Candidatus Liberibacter solanacearum powoduje następujące objawy chorobowe:

na roślinach ziemniaka: purpurowe zabarwienie wierzchołka, skrócenie międzywęźli, wydłużenie łodygi, karłowatość liści, nabrzmienie pączków kątowych oraz tworzenie bulw powietrznych (Ryc. 1. i 2.). Porażone bulwy ziemniaka po obróbce termicznej wykazują obecność ciemnych przebarwień, a wyprodukowane z nich chipsy przybierają charakterystyczny wygląd określany jako „zebrowatość chipsów” (Ryc. 5.).

Może to spowodować dyskwalifikację produktu i znaczne straty ekonomiczne;

na roślinach pomidora: kolczaste i chlorotyczne wierzchołki pędów, zwijanie liści ku górze, marmurkowatość, karłowatość roślin oraz sporadycznie - deformacja owoców;

na roślinach papryki: chlorotyczne lub blade zielone liście, wyraźnie zaznaczony szpiczasty wierzchołek liścia, zwijanie liści ku górze, skrócenie międzywęźli i ogonków liściowych, nekrozy merystemu wierzchołkowego, opadanie kwiatów oraz karłowatość roślin;

na roślinach marchwi: zwijanie liści ku górze, przebarwienia liści na kolor żółty lub purpurowy, karłowatość korzeni i naci oraz proliferacja korzeni wtórnych (Ryc. 6.).

Lso może wpływać na znaczne obniżenie plonu ziemniaka, marchwi oraz selera.

Sposoby rozprzestrzeniania i przenikania

Bakteria *Candidatus Liberibacter solanacearum* rozprzestrzenia się głównie za pośrednictwem miodówek z rodziny *Triozidae* (*Bactericera trigonica* i *Trioza apicalis*), jak również za pośrednictwem nasion lub w wyniku zabiegów pielęgnacyjnych na roślinach. Rozprzestrzenieniu na duże odległości sprzyja handel zainfekowanymi roślinami oraz obecność wektorów.

Wymagania fitosanitarne

W Unii Europejskiej, a tym samym w Polsce *Candidatus Liberibacter solanacearum* jest regulowanym agrofagiem niekwwarantannym (RAN) na sadzeniakach ziemniaka. Sadzeniaki ziemniaka przemieszczane w Unii Europejskiej, w tym także w Polsce, muszą być wolne od tego agrofaga.